

Alice Winn

In
memoriam

Suomentanut Seppo Raudaskoski

WSOY

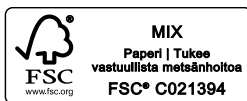
Alice Winn
IN
MEMORIAM

Suomentanut
SEPPÖ RAUDASKOSKI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Vanhemmilleni

Kirja sisältää lainauksia seuraavista teoksista:
Shakespearen näytelmät, suom. Paavo Cajander
Shakespearen sonetit, suom. Aale Tynni
Tennysonin runot *Keveyen prikaatin hyökkäys*, suom. Yrjö Jylhä,
ja *Maud*, suom. Elina Vaara
Wordsworthin runo *Säkeitä, jotka seipitettiin muutamia maileja*
Tintern Abbeyn pohjoispuolella käydessäni uudestaan
Wyen rannoilla eräällä matkalla, suom. Lauri Viljanen
Coleridgen runo *Kublai-kaani*, suom. Yrjö Jylhä
Euripideen näytelmä *Alkestis*, suom. Tua Korhonen
Thukydidien kirja *Peloponnesolaissota*, suom. J. A. Hollo
Diogenes Laertioksen kirja *Merkittävien filosofien elämät ja opit*, suom. Marke Ahonen

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

In Memoriam

© Alice Winn 2023

Suomennoksen © Seppo Raudaskoski ja WSOY 2023

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

ISBN 978-951-0-48522-4

PAINETTU EU:SSA

THE PRESHUTIAN

XLIX. VUOSIKERTA—N:o 739.

27. KESÄKUUTA 1914.

Hinta 3 d.

Pääkirjoitus.

Oi Juppiter! Pelasta päätoimittaja pääkirjoitukselta! Mutta lukukausi on päätynyt, ja hieno lukukausi olikin, joten vaatimattoman PRESHUTIANin nälkäisille lukijoille on tarjottava yhteenveto. Jälleen yksi mainio vuosi on vierähtänyt, ja nuo oivalliset yläkuutosten miehet jättävät meidät suunnatakseen kohti Oxfordin, Cambridgen ja Sandhurstin riemuja! Me vaalimme toivoa, että he muistavat meidät poloiset koulupojat aika ajoin loikkiessaan luennoilta remujuhliin. Olkoon meidän tulevaisuutemme yhtä kirkas kuin heidän!

—S. CUTHBERT-SMITH

Utismerkintöjä.

Sunnuntaina 14. kesäkuuta saarnan piti Lontoon piispa.

»Voisiko se henkilö, joka harjoittelee Bachin *Das wohltemperierte Klavieria* kuusi kertaa päivässä Vanhan lukuhuoneen lähistön pianolla, opetella ystävällisesti jonkin uuden kappaleen? Vilpittömästi nimim. *Musiikillisesti turbautunut herrasmies.*»

Ne kolme henkilöä, jotka olivat seuraamassa alaluokkalaisten esitystä Aristofaneen vähemmän tunnetuista näytelmistä, ilmoittavat kokemuksen olleen »täsmälleen sellainen kuin Aristofanes olisi toivonut».

Ensi lukukauden väittelyaiheena on: »Tämä asuntola kieltäytyy uskomasta aaveiden olemassaoloon.» Ottakaa yhteyttä H. Weedingiin, mikäli haluatte puoltaa väittelyssä salatieteitä.

Väittelykerho.

MAANANTAINA 22. kesäkuuta kerho kokoontui väittelemään seuraavasta aiheesta: »Tämän asuntolan mielestä sota on välttämätön paha.»

Herra Ellwood puolsi väittämää. Lauuttuaan muutaman nenäkkään huomautuksen vastapuolensa messinkisestä solmioneulasta piti hän sangen värikkään joskin paikkansapitämättömän esityksen puunilaissotien historiasta. Herra Gaunt, joka vastusti väittämää (mitä pelkurimaisimmalla tavalla) (*»Saanko pitää tuon jutussa?»—Kirjoittaja.* »Vain jos et välitä Gauntin jokseenkin varmasti väkivaltaisesta kostosta. Hän on valionyrkkeilijä, joskin viheliäinen pasifisti.»—Päätoimittaja.), esitti, että sota tuhoaa sielun. Ne kuuntelijat, jotka ovat otelleet herra Gauntia vastaan kehässä, olivat taipuvaisia mutisemaan kapinahenkisesti: »Minkä sielun?» Tämä ei suinkaan (*jatkuu s. 5*)

Runoutta.

ILTA PRESHUTE COLLEGESSA
Kylmyy taivas, pian päivä voipuu
kuohuun lännen, toisiin maailmoihin.
Pimeässä murhesydän toipuu,
pilvet aukee unten kartanoihin.
Taivasta pistää torni Kappelin—

»Tämä on taas liian pitkä, Ellwood.»
—Päätoimittaja.

»Hädin tuskin kolme säkeistöä!»
—Kirjoittaja.

»Se on liian pitkästi, Ellwood.»
—Päätoimittaja.

The London Gazette

TIISTAINA 4. ELOKUUTA 1914.

Virallinen ilmoitus.

KESKIVIKKONA 5. ELOKUUTA 1914.

SOTATILA.

Hänen Majesteettinsa hallitus antoi Saksan hallitukselle tiedoksi 4. elokuuta 1914, että mikäli mainitun päivän keskiyöhön mennessä ei saada tyydyttävää vastausta Hänen Majesteettinsa hallituksen pyyntöön, että Saksa takaa kunnioittavansa Belgian puolueettomuutta, Hänen Majesteettinsa hallitus katsoo olevansa pakotettu ryhtymään kaikkiin kykyjensä mukaisiin toimiin puolustaakseen tätä puolueettomuutta ja ehtojen noudattamista valtiosopimuksessa, jonka osapuoli Saksa on siinä missä Iso-Britanniakin.

Koska tämän tiedonannon seurauksena oli, että Hänen Majesteettinsa Berliinin-suurlähettiläs lähetettiin kotiin, on Hänen Majesteettinsa hallitus tämän mukaisesti ilmoittanut Saksan hallitukselle, että maiden välillä vallitsee sotatila tästä päivästä k:lo 11 j.p.p. alkaen.

Ulkoministeriö,
4. elokuuta 1914.

THE PRESHTIAN

XLIX. VUOSIKERTA—N:o 741.

17. LOKAKUUTA 1914.

Hinta 6 d.

TAISTELUSSA KAAATUNEET.

Beazley, vänr L. S. W., Wiltshiren rykm.,

20. syyskuuta 22 vuoden iässä.

Hickman, ltn M. E., Worcestershiren rykm., 20 vuoden iässä.

Milling, ltn L., Gordonin ylämaalaisrykm., 23 vuoden iässä.

Roseveare, vänr C. C., Kunink. Munsterin fusilieerirykm., Mons,

27. elokuuta 22 vuoden iässä.

Scott-Moncrieff, kapt M. M., Kuninkaan (Liverpoolin) rykm.,

20. syyskuuta 25 vuoden iässä.

Straker, vänr H. A., Kunink. Munsterin fusilieerirykm. Mons,

27. elokuuta, 18 vuoden iässä.

HAAVOIHINSA KUOLLEET.

Conlon, ltn G. T., Länsi-Yorkshiren rykm., 21 vuoden iässä.

Cuthbert-Smith, ltn S., Northumberlandin fusilieerirykm. Mons,

24. elokuuta, 18 vuoden iässä.

Hill, ltn A., 19. Peitsirykm., Intian armeija, 19 vuoden iässä.

HAAVOITTUNEET.

Day, ltn H. J., Middlesexin rykm.

Hattersley, maj F. K., Kunink. kenttätükistö

Le Hunte, ltn R. Kunink. skottilaisrykm.

Matterson, vänr A. R., Bedfordshiren rykm.

Parsonage, vänr D. K., Somersetin kevyt jalkaväkirykm.

In memoriam.

LUUTNANTTI S. CUTHBERT-SMITH

(Kaatui Monsissa 24. elokuuta 18 vuoden iässä.)

Kaikki, jotka ovat lukeneet **THE PRESHUTIAN**ia kahtena viime vuotena, muistavat Cuthbert-Smithin tämän julkaisun hilpeäsanaisena päätoimitajana. Hän oli saanut stipendin Oxfordin Balliol Collegeen, missä hänen oli määrä opiskella klassillisia kieliä. Mutta Cuthbert-Smithistä ei olisi voinut tulla tutkijaa. Hänessä oli liaksi sotilasta. Seuraavan kuvauksen hänen kuolemastaan kirjoitti hänen yksikkönsä komentaja:—»Hurjassa hyökkäyksessä saksalaisten konekiväärin valtaamiseksi Cuthbert-Smithiä ammuttiin vatsaan. Vihollisen tulituksen vuoksi emme kenneet viemään häntä sairaalana käyttämäämme läheiseen luolaan kuin vasta klo 5 seuraavana aamuna. Urhea poika pyysi vain hiukkasan morfiinia, jotta ei olisi häiriöksi muille. Hän kuoli varsin kivuttomasti, ja olimme surullisia menettäessämme niin uljaan veikon! Se oli oikea sotilaan kuolema.» Me täällä Preshutessa voimme vain pahoitella hänen menettämistään ja kadehtia hänen ylvästä kuolemaansa, jonkalaisen kuka tahansa meistä kärsisi ilomielin maamme puolesta.

S. A. WARD

VÄNRIKKI C. C. ROSEVEARE

(Kaatui Monsissa 27. elokuuta 22 vuoden iässä.)

Preshute on kokenut sodan syttymisen jälkeen monia iskuja, mutta mikään niistä ei tunnu ankarammalta kuin Clarence Rosevearen menetys. Häneltä jää kuudennelle luokalle kaksi veljeä, mukaan lukien maineikas johtajaoppilaamme. Clarence oli itsekin johtajaoppilas. Mutta hänen kuolemansa, niin kuin elämänsäkin, oli kunniakas ja miehekäs, ja englantilaisessa uljuudessaan se hipoi täydellisyyttä.

Ote hänen yksikkönsä komentajan kirjeestä:— »Hän kulki ohitseni nauraen ja iloisin ilmein konekiväärien reippaassa ristitulessa ja huusi minulle: 'Jatkanko hyökkäystä?' ja minä vastasin: 'Jatka vain, poikaseni, niin lujasti kuin pystyt.' Poikaparkaa osui suoraan sydämeen pian sen jälkeen. Laskin hänet juoksuhaudataan toivoen, että haava ei olisi kuolettava. Hänen ainoat sanansa minulle olivat: 'Älkää minusta huoliko.' Kun minä *(jatkuu s. 3)*

I

1

ELLWOOD OLI järjestäjäoppilas, joten sinä lukuvuonna hänellä oli upea huone, ja sen huoneen ikkunasta pääsi omituiselle kattokielelle. Hän oli aina kapuamassa kiellettyihin paikkoihin, mutta Gaunt oli se, joka piti tästä katon istumapaikasta kaikkein eniten. Gauntista oli mukava katsella katolta, kun pojat kähvelsivät Fletcher Hallista keksejä, johtajaoppilaat keikaroivat keskuspihan nurmikolla ja urkumestari astui ulos kappelista. Hänestä tuntui rauhoittavalta nähdä, että koulu toimi ilman häntäkin, ja tuntea, että hän oli sen yläpuolella.

Toki Ellwoodkin istui katolla mielellään. Hän osoitteli sormillaan kuin pistooleilla ja ammuskelin pihalla kulkijoita.

»Saamarin sakemanni! Osuin sitä silmään! Siitä sai kotiinviemisiä keisarille!»

Gaunt, joka oli viettänyt lapsuudenkesiään Münchenissä, ei yleensä osallistunut näihin sotilasleikkeihin.

Hän tasapainotteli The Preshutiania polvellaan, käänsi sivua ja luki In memoriam -osaston loppuun. Gaunt oli tuntenut yhdeksästä kaatuneesta pojasta seitsemän. Pisimmän muistokirjoituksen lehdessä oli saanut Clarence Roseveare, erään Ellwoodin ystävän isovelji. Gauntin oma ystävä – ja vihamies – Cuthbert-Smith oli saatu summattua yhdessä surkeassa kappaleessa. The Preshutian vakuutteli Gauntille,

että kumpikin poika oli kaatunut uljaasti, aivan kuten kaikki muutkin Preshuten oppilaat, jotka tähänastisessa sodassa olivat saaneet surmansa.

»Pam!» Ellwood sanoi vaimeasti hänen vieressään. »*Auf Wiedersehen!*»

Gaunt veti pitkät henkoset savukkeestaan ja taitteli lehden.

»Niillä on koko lailla enemmän sanottavaa Rosevearesta kuin Cuthbert-Smithistä.»

Ellwoodin pistoolit muuttuivat jälleen käsiksi. Näppäriksi, pitkäsormisiksi, musteentahrimiksi.

»Niin», Ellwood sanoi tasoitellen hajamielisesti hiuksiaan. Ne olivat tummat ja vallattomat. Hän kampasi ne vahan avulla aina taakse mutta eli jatkuvassa pelossa, että yksittäinen suortuva pääsisi irralleen ja herättäisi vääränlaista huomiota. »Niin, minusta se oli sääli.»

»Ammuttiin mahaan!» Gauntin käsi hakeutui vaistomaisesti omalle vatsalle. Hän kuvitteli, kuinka ilman halki syökäsvä metallinkappale puhkaisisi sen. *Ikävä sotku.*

»Roseveare on aivan mieli maassa veljensä tähden», Ellwood sanoi. »Rosevearen veljeskolmikko piti tiukasti yhtä.»

»Ihan tavalliselta hän näytti ruokasalissa.»

»Ei hän tee asioista numeroa», Ellwood sanoi otsa kurtussa. Hän otti Gauntin savukkeen ja varoi koskettamasta samalla Gauntin kättä. Muihin ystäviinsä Ellwoodilla oli tuttavallisen kosketteleva suhde, mutta Gauntia hän ei yleensä hipaissutkaan, ellei kyse ollut leikkimielisestä nujakoinnista. Gaunt olisi ennemmin kuollut kuin paljastanut Ellwoodille, miten paljon tämä asia harmitti häntä.

Ellwood imaisi savut ja ojensi savukkeen takaisin Gauntille.

»Mitähän minun muistokirjoituksessani sanottaisiin», hän pohti.

»'Turhamainen poika kuoli harvinaisessa sateenvarjotapa-turmassa. Tapausta tutkitaan.'»

»Ei», Ellwood sanoi. »Minä luulen, että ennemminkin jotain tällaista: 'Englanninkielinen nykykirjallisuus on menettänyt kirkkaimman tähtensä...!'» Hän hymyili Gauntille leveästi, mutta Gaunt ei hymyillyt takaisin. Gaunt piteli yhä kättä vatsallaan ikään kuin hänen sisälmyksensä valahtaisivat muutoin ulos kuten Cuthbert-Smithiltä. Hän näki Ellwoodin panevan asian merkille.

»Minä muuten kirjoittaisin sinun muistokirjoituksesi», Ellwood sanoi hiljaa.

»Varmaankin runomittaan koko jutun.»

»Totta kai. Niin kuin Tennyson kirjoitti Arthur Hallamista.»

Ellwood vertasi itseään usein Tennysoniin ja Gauntia Tennysonin läheisimpään ystävään. Enimmäkseen tämä oli Gauntista herttaista, paitsi silloin kun hän tuli ajatelleeksi, että Arthur Hallam oli kuollut kahdenkymmenen kahden vuoden iässä ja Tennyson oli kirjoittanut hänestä sururunoja seuraavat seitsemäntoista vuotta. Se tuntui Gauntista vähän makaaberilta, kuin Ellwood olisi halunnut hänen kuolevan, jotta olisi mistä kirjoittaa.

Gaunt oli potkaissut Cuthbert-Smithiä kerran polvella mahaan. Miten erilaiselta tuntui saada sinne luoti?

»Siskosi mielestä Cuthbert-Smith oli hyvännäköinen», Ellwood sanoi. »Hän kertoi minulle lady Asquithin luona viime kesänä.»

»Niinkö?» Gaunt kysyi innottomasti. »Olipa mukavaa, että Maud uskoutui sinulle noin.»

»Maud on parasta laatua», Ellwood sanoi ponnahtaen äkisti pystyyn. »Aivan loistotyttö.» Kattolaatasta murtui pala hänen jalkojensa alla ja se putosi maahan kauas kolmen kerroksen päähän.

»Älä Herran tähden Elly tee noin!» Gaunt sanoi ikkunalauteen tarrautuen. Ellwood hymyili ja kiipesi takaisin makuuhuoneeseen.

»Tule sisään sieltä, katto on märkä», hän sanoi.

Gaunt imaisi kiireesti vielä savuhenkosen ja pudotti savukkeensa räystästorveen. Ellwood oli mennyt sohvalle lojumaan, mutta kun Gaunt aikoi istahtaa hänen jalkojensa päälle, hän veti ne kiireesti tieltä pois.

»Sinä inhosit Cuthbert-Smithiä», Ellwood sanoi.

»Niin. No. Minun tulee ikävä hänen inhoamistaan.»

Ellwood naurahti.

»Keksit jonkun muun. Ainahan sinä.»

»Epäilemättä», Gaunt sanoi. Mutta se ei ollut asian ydin. Hän oli laatinut Cuthbert-Smithistä inhottavia runoja, ja Cuthbert-Smith – Gaunt oli melkein varma, että juuri hän – oli kirjoittanut kirjaston naulakkohuoneen seinään: »Henry Gaunt on saksalainen VAKOOJA.» Gaunt oli lyönyt häntä siitä hyvästä mutta ei olisi ikinä ampunut häntä mahaan.

»Oikeastaan arvelen, että hän tulee ensi lukukaudeksi takaisin tänne kertoilemaan omahyväisiä rintamajuttuja», Ellwood sanoi hitaasti.

»Ehkäpä kukaan heistä ei tule takaisin.»

»Tuollainen tappiomieliala maksaa meille voiton sodassa.» Ellwood kallisti päätään. »Kuule nyt Henry. Cuthbert-Smith oli idiootti. Käveli varmaankin pilan päiten luotien eteen. Me teemme toisin sitten, kun lähemme sinne.»

»Minä en värväydy.»

Ellwood kietoi kädet polviensa ympäri ja tuijotti Gauntia.

»Pötyä», hän sanoi.

»En vastusta kaikkia sotia», Gaunt vastasi. »Tätä sotaa vain. 'Saksalaisten militarismi' – niin kuin me emme muka pitäisi imperiumiamme koossa sotavoimalla! Miksi minun pitäisi joutua ammutuksi pelkästään sen takia, että joku vihainen serbi tappoi itävaltalaisen arkkiherttuan?»

»Mutta Belgia –»

»Niin, niin, hirmutyöt Belgiassa», Gaunt sanoi. He olivat puhuneet näistä asioista ennenkin. He olivat jopa käyneet niistä julkisen väittelyn, jonka Ellwood oli voittanut äänin 596–4. Ellwood olisi toki voittanut minkä tahansa väittelyn, sillä koko koulu rakasti häntä.

»Mutta täytyyhän sinun värväytyä», Ellwood sanoi. »Sikäli kuin sotaa enää edes on sitten, kun pääsemme koulusta.»

»Miksi täytyisi? Siksikö, että sinä värväydyt?»

Ellwood puri hampaansa yhteen ja käänsi katseensa.

»Lähdet kyllä varmasti tappelemaan», hän sanoi Gauntille.

»Niinkö muka?»

»Koska ainahan sinä tappelet. Kaikkien kanssa.» Ellwood hieraisi pientä litteää kohtaa nenässään. Se oli hänellä tapana. Jälki johtui Gauntin lyönnistä, ja Gaunt mietti, kantoiko Ellwood vielä kaunaa. Se oli ollut heidän ainoa tappelunsa. Gaunt ei ollut sitä aloittanut.

»Sinun kanssasi en», hän sanoi.

»γνώθι σεαυτόν», Ellwood vastasi.

»Kyllä minä tunnen itseni!» Gaunt sanoi ja syöksyi tukehduttamaan Ellwoodia tyynyllä, ja keskustelu tyrehtyi hetkeksi, kun Ellwood pyristeli naurusta ulvoen ja Gaunt yritti vääntää häntä pois sohvalta. Gaunt oli vahva, mutta Ellwood oli häntä vikkelmämpi, joten hän livahdi Gauntin käsien välistä ja tömähti lattialle hervottomasti nauraen. Gaunt roikotti päätään sohvanreunan yli, ja he painoivat otsansa yhteen.

»Tällaista tappeluako sinä tarkoitat?» Gaunt sanoi, kun heidän hengityksensä tasaantui. »Painitaan saksalaiset hengiltä.»

Ellwood lakkasi nauramasta mutta piti otsansa paikoillaan. He olivat hetken liikkumatta, kova kallo kovaa kalloa vasten, kunnes Ellwood vetäytyi ja upotti kasvonsa Gauntin käsivarteen.

Kaikki Gauntin lihakset jännittyivät. Ellwoodin henkäys oli kuuma. Gauntin mieleen tuli hänen perheensä

koira Trooper. Ehkäpä hän juuri siksi ryhtyi pörröttämään Ellwoodin tukkaa ja etsimään sormillaan suortuvia, joihin hiusvaha ei ollut yltänyt. Hän ei ollut silittänyt Ellwoodin hiuksia vuosiin – viimeksi silloin kun he olivat olleet kolmetoistavuotiaita Preshuten ensimmäisen vuoden oppilaita ja Ellwood oli usein käpertynyt kirjoituspöytänsä alle itkemään.

Mutta nyt he kävivät jo yläkuutosta, viimeistä vuottaan, eivätkä kosketelleet toisiaan enää juuri lainkaan.

Ellwood oli aivan liikkumatta.

»Olet aivan kuin koirani», Gaunt sanoi, koska hiljaisuudessa tuntui raskaana jokin.

Ellwood tempautui kauemmas.

»Kiitos paljon!»

»Se oli kehu. Minä pidän koirista.»

»Asia selvä. Pitäisikö minun noutaa sinulle jotakin? Sanomalehtien haku alkaa jo onnistua, mutta niihin jää minulta vielä hampaanjälkiä.»

»Älä ole hölmö.»

Ellwood naurahti hiukan lohduttomasti.

»Kyllä Roseveare ja Cuthbert-Smith surettavat minuakin», hän sanoi.

»Niin», Gaunt vastasi. »Ja Straker. Muistatko, kun sinä ja Straker sidoitte nuorempia poikia tuoleihin ja löitte heitä pitkin yötä?»

Ellwood ei ollut kiusannut ketään enää vuosiin, mutta hänen sisuksiaan korvensi yhä hallitsemattoman raivoisa juonne, jota hän häpesi, ja Gaunt tiesi sen. Viimeksi edellislukukaudella Gaunt oli nähnyt, kun Ellwood oli itkenyt vihankyyneleitä hävityn krikettiottelun jälkeen. Gaunt oli itkenyt edellisen kerran yhdeksänvuotiaana.

»Straker ja minä emme olleet lainkaan niin inhottavia kuin ylemmän luokan pojat olivat meille», Ellwood sanoi

kasvot punehtuen. »Charlie Pritchard ampui meitä kiväärin paukkupatruunoilla!»

Gaunt virnuili mutta tajusi härnäävänsä Ellwoodia siksi, että Ellwoodin hiusten koskettaminen oli alkanut nolottaa häntä. Koskettelihan Ellwoodkin koko ajan muiden poikien hiuksia, hän puolusteli tekoaan itselleen. *Niin*, ääni vastasi. *Mutta ei koskaan sinun.*

»Eikä Straker sitä paitsi ollut ystäväni», Ellwood sanoi. »Hän oli elukka.»

»Kaikki ystäväsi ovat elukoita.»

»Minua kyllästyttää tämä.» Ellwood nousi pystyyn. »Menään kävelyille.»

Huoneista ei olisi saanut poistua lukutunnin aikana, joten heidän piti livahtaa Cemetery Housesta salaa. He laskeutuivat varovasti takaportaita ja ohittivat työhuoneen, jossa asuntolan valvojaopettaja Hammick torui jotakuta simpukkapoikaa kantelusta. (Preshute oli nuorehko sisäoppilaitos, mutta se matki innokkaasti vanhempien ja arvostetumpien koulujen terminologiaa: ensimmäisen vuoden oppilaat olivat »simpukoita», toisen vuoden »kertaajia» ja kolmannen »satasia», ja näiden luokkien jälkeen tulivat »alakuutoset» ja »yläkuutoset».)

»Se on alhaista ja kunniatonta touhua, Gosset. Haluatko sinä olla alhainen ja kunniaton?»

»En, sir», poloinen Gosset uikahti.

»Rassu», Ellwood sanoi, kun he olivat sulkeneet takaoven jäljessään. He kävelivät sorapolkua pitkin hautausmaalle, josta Cemetery House oli saanut nimensä. »Muut simpukat ovat olleet hänelle kamalia ihan vain siksi, että hän kertoi ensimmäisenä päivänä kaikille olevansa herttua.»

»No, onko hän?» Gaunt kysyi samalla kun pyyhki vastaan tulevien hautakivien harjoja sormenpäillään.

»On, mutta sellainen asia pitää jättää muiden hoksattavaksi. Sama kuin minä esittelisin itseni näin: 'Päivää, olen

Sidney Ellwood, tyrmäävän komea mies.' Ei minun itseni kuulu sanoa sitä.»

»Jos kerjääät vahvistusta turhamaisuudellesi –»

»Ei tulisi mieleenikään», Ellwood sanoi hilpeästi hypäh-täen. »En ole kuullut sinulta kehuja osapuillesi kolmeen kuukauteen. Tiedän sen, koska kirjoitan ne aina muistiin ja panen kirjoituspöydän laatikkoon.»

»Senkin riikinkukko.»

»Mutta yritin siis sanoa, että kaikki muut simpukat sortavat Gossetia, ja minun käy häntä surku.»

He saapuivat hautausmaan alapään vanhalle rapistuvalla luostarikirkolle. Illan hämärtyessä oli jo kylmempää ja kosteampaa. Taivas oli tummentunut laivastonsiniseksi, ja heidän hännystakkinsa lepattivat tuulessa. Gaunt värjötteli kädet puuskassa. Preshuten talvi-illoissa oli aina jotakin odottavaa. Ehkä se johtui kontrastista – koulun takana häämöttävillä kukkuloilla, mustassa metsässä ja tuulen tuivertamilla pelloilla vallitsi äänettömyys, mutta asuntolaan palatessa sitä päätyi aina taas poikien raikuvan metelin keskelle. Autioilla pelloilla tuntui kuin he olisivat olleet maailman viimeiset ihmiset. Ellwood oli kotoisin komeasta itäsussexilaisesta kartanosta, mutta Gaunt oli kasvanut Lontoossa. Hiljaisuudessa oli jotakin selvästi taianomaista.

»Kuuntele», Ellwood sanoi, sulki silmänsä ja kohotti kasvonsa. »Jos on ääneti, eikö tänne voikin kuvitella roomalaiset rökittämään kelttejä?»

He pysähtyivät.

Gaunt ei kyennyt kuvittelemaan hiljaisuudessa mitään.

»Uskotko sinä taikuuteen?» hän kysyi. Ellwood oli hetken hiljaa, niin pitkän hetken, että kenelle tahansa muulle Gaunt olisi ehkä toistanut kysymyksensä.

»Minä uskon kauneuteen», hän vastasi viimein.

»Niin», Gaunt sanoi kiihkeästi. »Niin minäkin.» Hän

mietti, millaista oli olla Ellwoodin kaltainen ihminen, joka myötävaikuttaa paikan kauneuteen eikä pilaa sitä.

»Kaikki tämä on eräänlaista taikuutta», Ellwood sanoi pysähtymättä. »Kriketti ja metsästys ja kesäiltapäivien jäätelöhetket nurmikolla. Englanti on taikuutta.»

Gaunt uskoi arvaavansa, mitä Ellwood sanoisi seuraavaksi.

»Siksi meidän on taisteltava sen puolesta.»

Ellwoodin Englanti oli tosiaan maaginen, Gaunt tuumi nokkospuskia väistellensä. Mutta se oli eri paikka kuin todellinen Englanti. Gaunt oli käynyt kerran äitinsä mukana East Endissä jakamassa keittoa ja leipää irlantilaisille kankureille. Sieltä oli puuttunut kriketti, metsästys ja jäätelöhetket. Ellwood ei ollut koskaan piitannut rumuudesta, mutta Gaunt pelkäsi, että rumuutta ei auttanut sivuuttaa – tämä johtui kenties Maudista, joka luki Bernard Shaw'ta ja Bertrand Russellia ja kertoi kirjeissään kaikenlaisia hulluja asioita siirtomaista.

»Muistatko Peloponnesolaissodan?» Gaunt kysyi.

Ellwood nauraa hähähti.

»Kuule Gaunt, en kyllä ymmärrä, miksi siedän sinua. Me karkasimme lukutunnilta juuri siksi, että ei tarvitsisi ajatella Thukydidestä.»

»Ateena oli Euroopan mahtavin valta, ehkä maailmankin mahtavin. Siellä oli demokratia, taidetta, suurenmoista arkkitehtuuria. Ja Sparta oli melkein yhtä mahtava. Ei aivan, mutta ei paljon puuttunut. Mutta Sparta oli militaristinen.»

»Onko tämä jokin vertauskuva, Gaunt? Oletko sinä siinä Kristus?»

»Ja siksi ateenalaiset taistelivat spartalaisia vastaan.»

»Ja hävisivät», Ellwood sanoi ja potkaisi lahoavaa puunrunkoa.

»Niin.»

Ellwood ei vastannut pitkään aikaan.

»Me emme häviä», hän sanoi viimein. »Me olemme mah-tavin imperiumi kautta aikojen.»

Heidän ensimmäiset yhteiset juominkinsa olivat olleet satasissa. Gaunt oli ollut kuudentoista ja Ellwood viidentoista. Pritchard oli saanut maaniteltua isoveljeltään – »suurin henkilökohtaisin uhrauksin», kuten hän kertoi synkin äänenpainoin – viisi pul-loa halpaa viskiä. Koko joukko telkeytyi Cemetery Housen ylä-kerran kylpyhuoneeseen: Pritchard, West, Roseveare, Ellwood ja Gaunt. Kuten Gauntille myöhemmin selvisi, Ellwood oli halunnut ehdottomasti maksaa Pritchardille pullostaan. Ellwood pelkäsi sairaalloisesti sairurin mainetta.

West sylkäisi ensimmäisen suullisensa viskiä lavuaariin. Hän oli hörökorvainen, kömpelö ja kaikin puolin surkutel-tava tyyppi: tyhmä oppilas, keskinkertainen urheilija, hyvän-tuulinen epäonnistuja.

»Voi herran pieksut! Ihan kammottavaa ainetta», hän sanoi. Hänen solmionsa oli vinossa. Se oli aina vinossa, vaikka häntä oli rangaistu tästä huolimattomuudesta ties miten monesti.

»Jatka juomista», Roseveare neuvoi lattialla loikoillen. Vil-kaistessaan häntä Gaunt huomasi ärtyneenä, että hän oli epä-siistinäkin huoliteltu. Hän oli nuorin kolmesta toistaan esimerkillisemmästä Rosevearen pojasta, ja hän oli komea sel-laisella huolettoman äveriäällä tavalla, joka harmitti Gauntia.

»Minä oikeastaan pidän tästä», Ellwood sanoi ja käänsi pulloaan nähdäkseen etiketin. »Ehkäpä otan tämän paheek-seni. Luulen, että Byronilla oli sama pahe.»

»Maistuu niin pahalta, että sen pitäisi olla pikemminkin hyve», Gaunt sanoi.

»Tuohan oli jo melkein hauskaa, Gaunt», Roseveare sanoi kannustavasti. »Vielä sinä joskus onnistut.»

Gaunt otti viskihuikan. Maku ei häntä miellyttänyt, mutta

juoma toi kepeän olon, sellaisen kuin kukaan ei tuijottaisi häntä. Tai ehkäpä sellaisen, että tuijottaminen ei haittaisi. Hän kapusi kylpyammeeseen ja vajosi näkyvistä puristaen pulloa rintaansa vasten.

»Lordi Byron oli sodomiitti», West sanoi sen näköisenä kuin paljastaisi tärkeitä valtiosalaisuuksia.

Gaunt sulki silmänsä.

»Isäni kertoi», West jatkoi. »Sanoi, että hänet olisi pitänyt ampua.»

»Isäsi on sitä mieltä, että kaikki pitäisi ampua», Roseveare sanoi.

»Ei kaikkia», West väitti vastaan.

»No, muistellaanpa», Pritchard sanoi sormillaan laskien. Hän istui WC-pöntön vesisäiliön päällä ja West istui pöntönkannella hänen polviensa välissä. »Hänen mielestään pitäisi ampua homoseksuaalit, katolilaiset, irlantilaiset ja kaikki jotka eivät pidä koirista.»

Bertie Pritchardilla oli kasvot, jotka eivät jääneet kenenkään mieleen, ja usein hänet unohdettiin kokonaan, koska siinä missä Charlie Pritchard oli urheilumies ja Archie Pritchard lukumies, Bertie – isommat pojat sanoivat häntä yleensä »Miniksi», mikä raivostutti häntä – ei ollut vielä löytänyt alaansa. Gaunt arveli, että hänellä ei ollut lahjoja millekään alalle. Ellwood kuitenkin piti hänestä.

»Unohdit köyhät», Ellwood sanoi ja kömpi kylpyammeeseen Gauntin seuraksi. »Rahvaan.» Hän asettui Gauntin jalkojen väliin niin, että he istuivat kasvokkain.

»Ja tietysti juutalaiset», Pritchard lisäsi. »Heitä ei sovi unohtaa. He tuottavat huonoa onnea, Ellwood.»

»Olen anglikaani», Ellwood sanoi sopuisasti.

»Mitäpä arvelet, West?» Pritchard kysyi. »Kelpuuttaako se kartanonherrasiasi juutalaiset, jotka ovat kääntyneet kristityiksi?»

»Kuule –» West sanoi.

»Ellwood, onko sinut ympärileikattu?» Pritchard kysyi.

Ellwood hymyili huolettomasti niin kuin kysymys hänen juutalaisuudestaan ei olisi ollut vähääkään häiritsevää.

»Pyydetäänkö Westin isä tarkastamaan?» hän kysyi.

Häntä ei ollut ympärileikattu. Gaunt tiesi sen, koska oli huomannut asian suihkuhuoneessa. Gaunt pysyi kuitenkin vaiti.

»Ei häntä ole leikattu», Roseveare sanoi. »Mutta eipä se auta, koska Westin isä on ehdoton. Ellwood parkakin varmaan ammutaan.»

»No hei –» West sanoi.

»Voi minua», Ellwood puuttui puheeseen kylpyammeesta surumielisesti hymyillen ja selkäänsä taaksepäin taivuttaen. »Halusin tehdä vielä niin paljon! Mutta toisaalta – Gaunt, mikä se Euripideen sitaatti olikaan? Se juttu kuolemasta?»

»Πάσις ἡμῖν κατθανεῖν οφείλεται», Gaunt sanoi.

»Aivan. 'Kuolema on velka, joka kaikkien on maksettava.' Jos minun on kuoltava traagisesti nuorena, mikseipä sitten Westin isän tähden.»

»Hyvä on, hyvä on», West sanoi. »En väittänyt, että olisin hänen kanssaan samaa mieltä.» Hän laski leukansa Pritchardin polvelle, jotta näkisi kylpyammeessa istuvan Ellwoodin paremmin.

»Älä nyt anna minun käännyttää sinua toisiini ajatuksiin», Ellwood sanoi. »Tämä maa kaipaakin pientä verenpäästöä. Olen isäsi kannalla. Kaikki teuraiksi, miksipä ei?»

»Lakkaa kiusaamasta West parkaa, ei hänellä riitä älli tämänmöiseen», Pritchard sanoi ylhäiseen äänensävyyn niin kuin olisi itse ollut joku tunnettu tietoviisas.

»Minulla on älliä vaikka kuinka!» West vastusti.

»Muuten Pritchard», Ellwood sanoi, »mitä oikein jouduit tekemään, jotta sait veljeltäsi nämä mainiot juomat?»

»Jotain sanoinkuvaamatonta», Pritchard sanoi päätään pudistaen. »Sanottakoon vain, että te olette minulle herkkuja velkaa.»

»Hänen piti nuolla Ison-Pritchardin kenkiä yläkuutosten nähden», West sanoi. Pritchard kiskaisi Westiä tukasta. »Au! Älä!»

»Minä kerroin tuon luottamuksellisesti!»

»Nuolitko oikeasti hänen kenkiään? Mitä niistä?» Ellwood kysyi.

»Miten niin 'mitä niistä'? Mitä väliä sillä on?»

»Ei, kun ihan hyvä kysymys», West sanoi. »Voisin minäkin näykkiä jonkun kengännauhoja, jos ne olisivat pyhäkengät.»

»On kyllä tärkeää säilyttää tietty taso», Roseveare myötäili.

»Hyvä on. Antakaa viskit takaisin. Etsin kiitollisemmat vastaanottajat.»

Ellwood painoi jalkansa Gauntin jalkaa vasten ja virnuili, kun Pritchard yritti vääntää Westiltä pullon pois. Gaunt painoi poskensa viileään posliiniin ja hymyili takaisin.

Kahden tunnin kuluttua Gaunt oli edelleen vasta hiprakassa, mutta Ellwood oli kaatokännissä. Hän käännähti ammeessa ja painoi selkensä Gauntin rintaan toisen käden laskeutuessa Gauntin reidelle ja toisen jäädessä puristamaan pulloa. Gauntin aivot käänsivät kaiken huomionsa rintakehää lämmittävään selkään ja reidelle valahtaneeseen kaunispiirteiseen käteen.

Gaunt hivutti jalkoväliään aavistuksen taaksepäin. Varotoimena.

»Minun pikkuserkkuni oli Titanicilla», Roseveare oli juuri selostamassa. Elettiin vuotta 1913, ja Titanic oli alati kiehtova keskustelunaihe. Roseveare ja Pritchard lojuivat lattialla. West oli kiilannut itsensä kömpelösti lavuaariin ja vihelsi Tonava kaunoista. Hän oli viheltänyt sitä jo kolme neljännestuntia.

Ellwoodin pää retkahti taaksepäin Gauntin olkapäälle.

”Suuresta tragediasta
kertova *In memoriam* on
myös koskettava nuoren
rakkauden kuvaus,
ja usein tarina etenee
kepein askelin.”

– THE NEW YORK TIMES

Vuonna 1914 tuhansia nuoria miehiä kuolee päivittäin molemmin puolin rintamaa, mutta sisäoppilaitoksessa keskellä vehreintä Englantia sodan kauhut tuntuvat kaukaisilta. Henry Gaunt on rakastunut parhaaseen ystävänsä, runoja kirjoittavaan Sidney Ellwoodiin, vaikka tietää hyvin ettei voi ilmaista tunteitaan. Kun tytöt antavat Gauntille kaupungilla valkoisen höyhenen, hän saa kimmokkeen värväytyä ja samalla paeta rakkauttaan. Ennen pitkää Ellwood tulee perässä, ja he kohtaavat rintamalla. Ei-kenenkään-maalla kukaan ei tiedä, kuinka pitkälle elämää riittää.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-48522-4